

Brüssel, 19. jaanuar 2024
(OR. en)

5428/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0463(COD)

AG 6
JAI 60
FREMP 17
DISINFO 5
HYBRID 3
MI 43
DATAPROTECT 19
AUDIO 6
CONSOM 17
TELECOM 11
CODEC 82
IA 14

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Euroopa demokraatia kaitsmist käsitlev õigusaktide pakett – Poliitiline mõttevahetus

1. Komisjon võttis 12. detsembril 2023 vastu demokraatia kaitse paketi. See koosneb järgmistest dokumentidest:

- i) komisjoni teatis demokraatia kaitse kohta¹;
- ii) uue direktiivi ettepanek kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta² (edaspidi „kavandatav direktiiv“);
- iii) kavandatavale direktiivile lisatud määruse ettepanek, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1024/2012 ja (EL) 2018/1724³;
- iv) mõlemale punktides ii ja iii esitatud seadusandlikule ettepanekule lisatud mõjuhindang⁴;

¹ Dok 16935/23 + ADD 1.

² Dok 16889/23 + ADD 1 + ADD 2.

³ Dok 17076/23.

- v) komisjoni soovitus kaasavate ja probleemikindlate valimisprotsesside kohta liidus ning Euroopa Parlamendi valimiste Euroopa mõõtme ja tõhusa läbiviimise kohta;
- vi) komisjoni soovitus avaliku poliitika kujundamisse kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise ja nende sisulise osalemise edendamise kohta.

2. Komisjon esitles paketi põhielemente, sealhulgas kavandatavat direktiivi ja sellele lisatud mõjuhindangut, üldasjade töörühma 2024. aasta 9. jaanuari koosolekul ning kahte soovitud üldasjade töörühma 11. jaanuari koosolekul.
3. Üldasjade töörühma 23. jaanuari koosolekul toimub kavandatava direktiivi üle küsimuste ja vastuste vormis esialgne arutelu, kus delegatsioonidel on võimalik esitada komisjonile küsimusi ja paluda komisjonilt selgitusi.
4. Paketi läbivaatamise ja eelkõige kavandatava direktiivi põhjaliku läbivaatamise suunamiseks peetakse üldasjade nõukogu 29. jaanuari istungil poliitiline mõttevahetus, mille suunamiseks koostas eesistujariik mitteametliku dokumendi küsimustega.
5. Alaliste esindajate komiteel palutakse käesoleva märkuse lisas esitatud mitteametlik dokument ja selles sisalduvad küsimused teadmiseks võtta ja edastada need nõukogule.

⁴ Dok 16889/23 + ADD 3 + ADD 4; 17076/23 ADD 1 + ADD 2.

EESISTUJARIIGI MITTEAMETLIK DOKUMENT**I. SISSEJUHATUS**

Üldisel demokraatia kaitse paketti käsitleval teatisel on kaks eesmärki: ühelt poolt tutvustada seadusandlikke ettepanekuid ja kahte soovitusi ning teiselt poolt hinnata, milliseid edusamme on Euroopa demokraatia tegevuskava elluviimisel 2020. aastast alates tehtud.

Euroopa demokraatia tegevuskava⁵ elluviimisest kokkuvõtte tegemisel analüüsitakse teatises tegevuskava kolme tegevussuunda, milleks on 1) valimiste usaldusvärsuse kaitsmine ja nendes demokraatliku osalemise toetamine, 2) meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse tugevdamine ning 3) võitlus desinformatsiooni ning välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumisega, ning loetletakse igas valdkonnas saavutatud tulemused.

Lisaks uuritakse teatises hiljutisi jõupingutusi, mida on tehtud Euroopa demokraatia vastupanuvõime suurendamiseks, edendades kodanike kaasamist ja osalemist ning tehes kindlaks ELi poolse rahastamise võimalused kodanikuühiskonna organisatsioonide jaoks, mille abil suurendada nende suutlikkust ja viia ellu ELi väärtuseid edendada aitavaid projekte.

⁵ Dok 13678/20.

II. DIREKTIIVI ETTEPANEK KOLMANDATE RIIKIDE NIMEL TOIMUVA HUVIDE ESINDAMISE LÄBIPAISTVUSE KOHTA

Kavandataval direktiivil, millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (edaspidi „kavandatav direktiiv“), on kaks üldeesmärki: tagada ELi siseturu nõuetekohane toimimine seoses kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevusega ning samal ajal soodustada kolmandatest riikidest tuleneva mõjuga seotud ELi ja liikmesriikide otsustusprotsesside läbipaistvust, usaldusväärsust ja üldsuse usaldust nende vastu. Nende eesmärkide saavutamiseks tuleks hõlbustada kolmandate riikide nimel läbipaistval viisil toimuvat piiriülest huvide esindamist ning parandada teadmisi kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise ulatuse, suundumuste ja selles osalejate kohta.

Kavandatava direktiivi kohaselt tuleks liikmesriikidel luua riiklikud registrid ja neid pidada, et tagada kolmandate riikide üksuste poolt läbi viidud huvide esindamise tegevuse läbipaistvus, ning määrata nende registrite eest vastutavad asutused. Lisaks tuleks kavandatava direktiivi kohaselt liikmesriikidel määrata sõltumatud järelevalveasutused, kelle ülesanne on teha järelevalvet kavandatavas direktiivis sätestatud kohustuste täitmise üle, tagada nende täitmine ning vahetada teavet teiste liikmesriikide järelevalveasutustega, kui neid on kavandatava direktiivi kohaselt selleks volitatud.

Kavandatavat direktiivi kohaldataks üksuste suhtes, kes osutavad kolmandate riikide nimel huvide esindamise teenust või tegelevad sarnase tegevusega ja sellega kehtestataks üksustele andmete säilitamise ja riiklikes registrites registreerimise kohustus, samuti kohustus avalikustada enda registrisse kandmine ametiisikuga suhtlemisel. Täpsemalt öeldes soovitakse direktiiviga reguleerida tegevust, mille eesmärk on mõjutada poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse ELis. Muu hulgas on kohaldamisalast põhimõtteliselt välja jäetud abitegevused, kutsealane õigusnõustamine, diplomaatilised suhted ja panus organisatsiooni põhirahastamisse, kui need ei ole seotud huvide esindamise tegevusega. Kavandatavas direktiivis on mõiste „kolmas riik“ määratletud kui kõigi tasandite ametiasutused väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda ning üksused, kelle tegevuse saab omistada sellistele ametiasutustele.

Kavandatava direktiiviga taotletakse täielikku ühtlustamist, mis tähendab, et liikmesriikidel ei oleks direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste suhtes võimalik säilitada või kehtestada rangemaid või leebemaid läbipaistvusnõudeid ega nõuete rikkumise korral teistsuguseid (halduslikke) karistusi.

Kavandatavas direktiivis esitatakse standardandmed, mida tuleks koguda, samuti nõuded sellistele andmetele, mis tuleb kas individuaalsete üksuste kohta või koondatult avalikkusele kättesaadavaks teha. Komisjon võib kogutavaid andmeid või üldsusele koondatult kättesaadavaks tehtavat teavet delegeeritud õigusaktidega muuta.

Lisaks kehtestataks kavandatava direktiiviga kaitsemeetmete süsteem registreeritud üksuste jaoks, nähes muu hulgas ette sõltumatute järelevalveasutuste loomise, kuid ka võimalikud ühtsed haldustrahvidega piirduvad karistused nõuete rikkumise eest. Sõltumatutel järelevalveasutustel oleks võimalik taotleda üksuste poolt säilitatavaid andmeid kas nõuete rikkumise kahtluse korral⁶ või juhul, kui üksustel on tõenäoliselt märkimisväärne mõju avalikule elule ja avalikule arutelule (finantskänniseid kasutava riskipõhise lähenemisviisi alusel). Sõltumatud järelevalveasutused vastutaksid ka piiriülese koostöö ja teabevahetuse eest ning neil oleks õigus nõuete rikkumise eest halduskaristusi määrata.

⁶ Kavandatava direktiiviga muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 tagamaks, et rikkumisest teatajatel on võimalik liikmesriikide määratavaid järelevalveasutusi kavandatavate nõuete tegelikust või võimalikust rikkumisest teavitada.

III. KÜSIMUSED MINISTRITELE

1. Millised on teie seisukohad kavandatava direktiivi põhielementide, eelkõige kohaldamisala kohta seoses hõlmatavate tegevuste ja kolmandate riikide üksustega?
 2. Milline saab teie arvates olema mõju olemasolevatele läbipaistvusregistritele teie liikmesriigis või liidu tasandil? Eelkõige, milline on teie avamus kavandatava direktiivi nendest sätetest, millega keelatakse liikmesriikidel säilitada või kehtestada rangemad või leebemad läbipaistvusnõuded direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste suhtes?
 3. Võttes arvesse kõiki alates 2020. aastast tehtud algatusi ja nende rakendamise seisu, kas on veel täiendavaid ELi tasandi meetmeid, mis võiksid teie arvates paremini kaitsta meie demokraatiat, tugevdada meie valmisprotsessi vastupidavust ja edendada kodanike osalemist poliitika kujundamises?
-